

# Zpravodaj

## Odborné vzdělávání v zahraničí

č. 12/2004

10. prosince

<b>Evropané a sport</b>	<b>3</b>	Výsledky dvou šetření Eurobarometr provedených v roce 2003.
<b>SOLVIT – mechanismus pro řešení problémů na vnitřním trhu EU</b>	<b>4</b>	Fungování sítě onlinových středisek SOLVIT v členských státech Evropské unie.
<b>Školní příprava učňů v Dánsku</b>	<b>5</b>	Omezení možností absolvovat přípravu učňů ve škole. Snížení počtu učebních míst.
<b>Teze k požadavkům a praxi e-learningu</b>	<b>6</b>	Deset tezí, které mají po vystřízlivění z počáteční euforie podnítit věcnou diskusi.
<b>Název povolání ovlivňuje volbu profesní dráhy</b>	<b>9</b>	Signální a selektivní funkce názvu povolání. Představy mladých lidí o sobě samých.
<b>BERUFEnet</b>	<b>9</b>	Databanka popisů profesní přípravy a činností vykonávaných v povoláních.
<b>Zaměstnanost v Belgii</b>	<b>10</b>	Konference sociálních partnerů v roce 2003, která se zabývala otázkou zaměstnanosti.
<b>Nadoborové zkoušky v profesních školách ve Švýcarsku</b>	<b>11</b>	Závěrečná zkouška formou samostatné prohlubovací práce.
<b>Profesní příprava pro udržitelný rozvoj</b>	<b>13</b>	Celkový koncept a jeho konkrétní podoba v Německu.
<b>Na okrajích vzdělávání dospělých, pracovní a občanské společnosti</b>	<b>14</b>	Název konference, která se bude konat ve Finsku v květnu 2005.
<b>Co nového v časopisech</b>	<b>15</b>	Formation Emploi, 2004, č. 87; Enseignement technique, 2004, č. 203.
<b>Nové knihy v knihovně</b>	<b>16</b>	
<b>Zajímavé internetové adresy</b>	<b>16</b>	
<b>Chronologický soupis článků</b>		2004
<b>Tematický rejstřík</b>		Ročníky 1994-2004

Pomalou končí Evropský rok výchovy sportem. U jeho příležitosti bylo napsáno hodně článků a úvah na téma „v zdravém těle zdravý duch“. Jak to vypadá ve skutečnosti se vztahem Evropanů ke sportovní činnosti se pokoušela zjistit dvě šetření Eurobarometru. Ta však probíhala ještě před vstupem naší země do Evropské unii, takže naši občané nejsou ve výsledcích zahrnuti. Podle článku na protější straně se však můžete zařadit sami na pomyslné škále sahající od pilných severanů až po pohodlné Řeky.

Příští rok bude Evropským rokem občanství prostřednictvím vzdělávání. V první polovině roku bude Evropské unii předsedat Lucembursko, od července do prosince pak Spojené království. Lucemburčané vedou v Evropě ve znalosti cizích jazyků, což se jim bude po dobu jejich předsednictví jistě velmi hodit. O tom, jaké cíle si stanoví v oblasti vzdělávání na půlrok, v němž budou předsedat Evropské unii, budeme včas informovat.

V prosincovém čísle najdete několik praktických informací. Například se dozvíte, kam se obrátit, dostanete-li se do sporu na vnitřním trhu EU. Dočtete se o několika databázích, které shromažďují údaje o povoláních a o odborném vzdělávání, které pro tato povolání připravuje (v Německu, ve Francii a u nás).

V této souvislosti je zajímavý článek, který referuje o průběžných výsledcích výzkumu prováděného Spolkovým ústavem odborného vzdělávání (BIBB). Výzkum se zaměřil na zdánlivě banální otázku o tom, do jaké míry název povolání určuje jeho přitažlivost pro mladé lidi, kteří teprve plánují svou profesní dráhu. Během průzkumu se zjistilo, že název povolání má na to, zda si ho mladý člověk zvolí, daleko větší vliv, než například skutečná náplň práce. Jistě i u nás by se našlo nemálo povolání, která se po změně názvu stala vyhledávanější. BIBB vydal na stejné téma také sto padesáti stránkovou publikaci, která je k dispozici v knihovně – viz příslušná rubrika.

Rozsáhlejší článek se zabývá charakteristikou e-learningu, jeho zvláštnostmi a naopak podobnostmi s dřívějšími formami dálkového vzdělávání, možnostmi jeho využití v různých podmínkách a také technickou stránkou poskytování vzdělávání prostřednictvím e-learningu. Deset tezí formulovaných pracovníky BIBB v další publikaci vydané ve stejné řadě, jako výše uvedená kniha o názvech povolání – Zprávy o odborném vzdělávání (*Berichte zur beruflichen Bildung*), mají v odborných kruzích podnítit diskusi na dané téma.

Konec roku je doba bilancování a tak i na tomto místě každoročně uveřejňujeme malou

	Počet čísel	Počet článků	Počet příloh
Do roku 2003	240	1174	40
Za rok 2004	12	114	7
<b>Celkem</b>	<b>252</b>	<b>1288</b>	<b>47</b>

statistiku dosavadní práce. Tabulka názorně ukazuje, o kolik se v letošním roce zvýšil celkový počet čísel, článků a příloh. Podle podpisů pod některými články také víte, že k těmto údajům jsme dospěli také s pomocí několika dobrovolných přispěvatelů.

Tímto číslem ukončuje Zpravodaj patnáctý ročník. V příštím roce bude vycházet ve výrazně pozměněné grafické úpravě. První číslo šestnáctého ročníku byste měli dostat kolem 20. ledna. Do té doby vám přejeme šťastné vykročení do nového roku 2005. **AK**

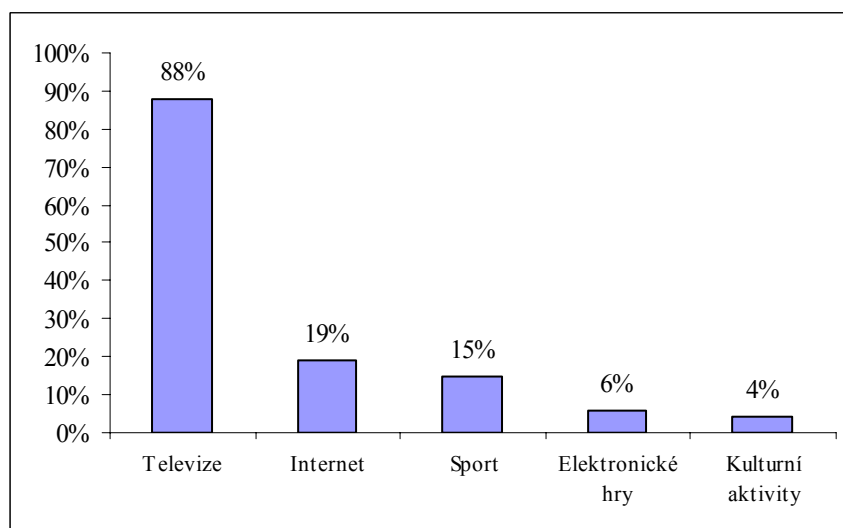
# Evropané a sport

V roce 2003 byla provedena dvě šetření Eurobarometru, která se týkala sportu. První šetření zveřejněné v listopadu téhož roku má název *Občané Evropské unie a sport (Les citoyens de l'union européenne et le sport)*, druhé z prosince 2003 se jmenuje *Tělesná aktivita (Physical activity)*. Tělesná aktivita občanů členských států EU v něm byla hodnocena pomocí Mezinárodního dotazníku tělesné aktivity (*International physical activity questionnaire – IPAQ*).

Sportovní činnost je všeobecně považována za prospěšnou pro zdravý vývoj člověka, a proto v jednotlivých zemích spolupracují vzdělávací systémy a sportovní organizace. Předmětem zájmu je také zvýšení počtu hodin věnovaných tělesné výchově ve školách. Návyk pravidelně cvičit se z dětství obvykle přenáší do dospělého života.

Osm z deseti dotazovaných občanů 15 členských států EU se domnívá, že sport může podporovat dialog a vzájemné porozumění mezi různými kulturami, a polovina z dotazovaných si myslí, že sport potlačuje diskriminaci. Navzdory převážně pozitivním postojům ke sportu vyjadřovali respondenti obavy nad dopingem a uplácením ve sportu.

Šetření ukázalo, že téměř polovina Evropanů se sportovním aktivitám věnuje alespoň jednou týdně. Více se sportuje na severu než na jihu kontinentu. Španělé a Řekové však navštěvují fitcentra častěji než Finové, Švédové či Rakušané. To naznačuje, že jižní Evropané dávají přednost cvičení ve společenském kontextu. Dvě třetiny dotazovaných žen a polovina mužů neprováděly v týdnu před šetřením žádnou sportovní činnost. Nejvíce sportují lidé ve věkových skupinách 15-25 a 26-44 let, lidé starší 45 let cvičí zhruba o polovinu méně.



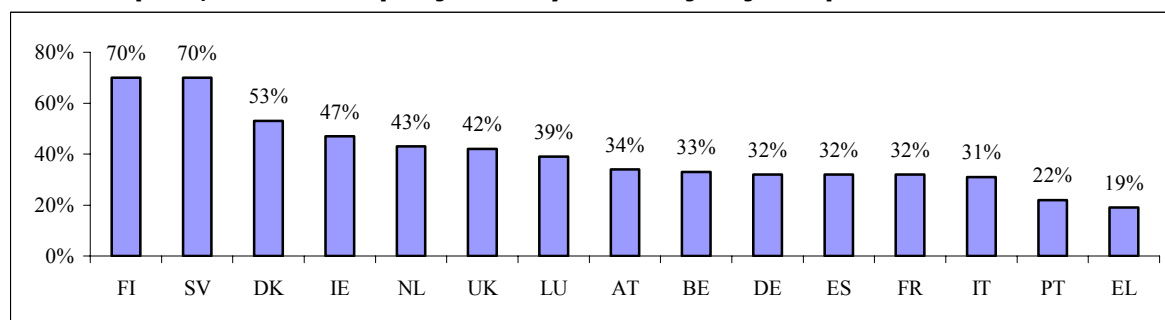
## Trávení volného času

Nejčastěji prováděné aktivity, tzn. třikrát týdně a častěji – viz graf.

## Mínění dotazovaných lidí o prospěchu, který sport přináší

80 % lidí si myslí, že sport zlepšuje zdraví, 48 % považuje sport za relaxaci, pro 47 % lidí je sport zábavou a stejné procento lidí věří, že pravidelné cvičení zlepšuje výkonnost.

## Podíl Evropanů, kteří se alespoň jednou týdně věnují nějaké sportovní činnosti



Pramen: Europeans and sport. Opinions and facts. The Magazine, 2004, č. 23, s. 6-7. ■

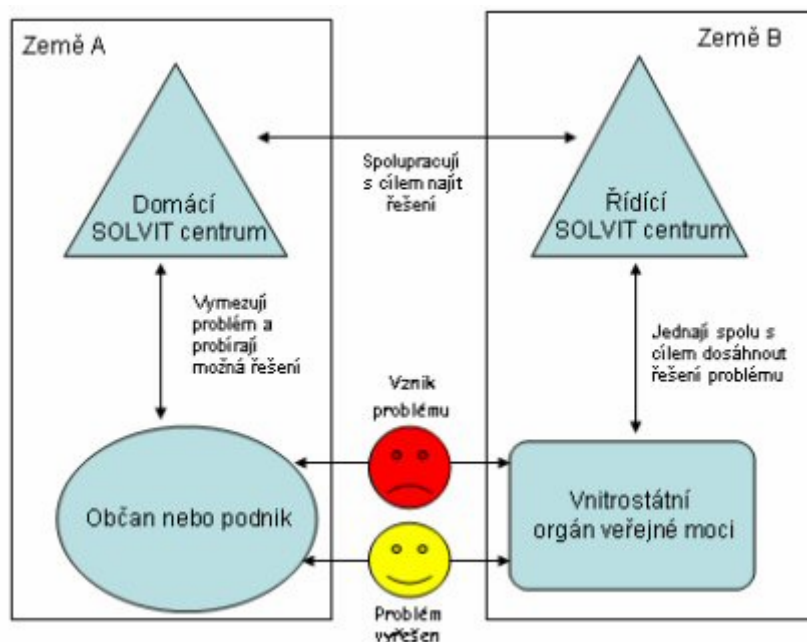
# SOLVIT – mechanismus pro řešení problémů na vnitřním trhu EU

**Obáváte se, že nebudete schopni prosadit svá práva v jiných zemích Evropské Unie? Že soudní řízení vedená k prosazení práv občanů jsou zdoluhavá? Orgány Evropské Unie vyvíjejí mechanismy pro alternativní řešení sporů tak, aby odstranily zbytečné komplikace a urychlily řešení problémů. Jedním z již fungujících mechanismů je SOLVIT.**

V řadě případů dochází k nesprávnému použití právních předpisů v oblasti vnitřního trhu ze strany orgánů veřejné správy. Problémy mezi občanem jedné země a orgány druhé země mohou vznikat například při uznávání odborné kvalifikace a diplomů, v přístupu ke vzdělávání nebo při zakládání samostatné výdělečné činnosti v jiné zemi.

SOLVIT tvoří on-line síť středisek SOLVIT, která fungují v každém členském státě a vzájemně spolupracují při bezplatném neformálním řešení problémů, s nimiž se na ně obracejí jednotliví občané i podniky. SOLVIT usiluje o to, aby lhůta pro nalezení řešení problému činila maximálně 10 týdnů, což je doba podstatně kratší než při podání formální žaloby. Pokud navržené řešení nebude žadateli vyhovovat, může poté podat formální žalobu nebo stížnost Evropské komisi.

**Postup** znázorňuje obrázek. Předložíte svůj případ domácímu středisku SOLVIT, které nejprve zkontroluje vaši žádost, aby se ujistilo, že se opravdu jedná o nesprávné použití předpisů na vnitřním trhu a že podání obsahuje všechny nezbytné informace. Poté je případ vložen do on-line databáze a automaticky zaslán řídicímu středisku SOLVIT v členském státě, v němž se problém vyskytl.



Řídící středisko má do týdne potvrdit, zda případ převezme či nikoli. To závisí na tom, zda případ uzná za opodstatněný a zda je možné ho účelně vyřešit. Někdy může být problém přímo v uplatňovaném předpisu. Zrušení konkrétního předpisu trvá několik měsíců i déle, a může být rovněž nutné podat formální žalobu. V takových případech může členský stát, který již souhlasil, že sporný předpis upraví, rozhodnout rovněž o tom, že ho nepoužije.

*Zpracoval Petr Vicaník.*

Pramen: <http://europa.eu.int/solvit>. Stránka je i v české jazykové mutaci a obsahuje též přehled národních středisek SOLVIT. ■

# Školní příprava učňů v Dánsku

V Dánsku byla v poslední době přijata dvě samostatná rozhodnutí, která však spolu úzce souvisejí. Dánská vláda se po dohodě s některými opozičními stranami v prosinci 2003 rozhodla zasáhnout do opatření školní přípravy učňů, která od roku 1991 poskytovala možnost vzdělávání žákům, jež nenašli učební místo v podniku. Zároveň byla zavedena úprava, která vytváří nové cesty pro postupné dosažení plné odborné kvalifikace.

## Školní profesní příprava

Učňovství po mnoho let trpělo nedostatkem učebních míst v podnicích. V roce 1991 byla proto zavedena školní praktická příprava, která měla vyřešit tento problém, aniž by ve skutečnosti změnila základní princip učňovství. Školní příprava byla však otevřena pouze pro žáky, kteří splňovali určitá kritéria, např. měli dobré výsledky v úvodní části zvoleného kurzu a byli ochotni ke vzdělávací i geografické mobilitě. Školy i mzdy učňů byly financovány ze Zaměstnavatelského fondu pro refundaci odborné přípravy (*Arbejdsgivernes Elevrefusion* – AER).

Školní praktická příprava poskytuje mladým lidem určitou záruku toho, že budou schopni ukončit kurz odborného vzdělávání a získat kvalifikaci a nedostanou se do slepé uličky vinou nedostatku učebních míst. Projekt je však financován výhradně zaměstnavateli, kteří jsou proto od začátku proti němu.

Zastoupení školní profesní přípravy v jednotlivých oborech je však nerovnoměrné. Některé obory jsou populární a mají nadbytek uchazečů, zatímco jiné jich nepřilákají dostatečný počet. Několik oborů zabírá více než polovinu míst. V roce 2003 bylo v Dánsku 87 000 učňů, kteří měli smlouvu s podnikem, a 7000 žáků v projektu školní profesní přípravy.

Kapacita školní profesní přípravy bude nyní zkrácena ze 7000 na 1200 míst. Číslo 1200 bylo zvoleno náhodně. V budoucnosti se bude nabízet školní profesní příprava pouze v těch oborech a oblastech kvalifikace, kde se očekává velká potřeba kvalifikovaných pracovníků. Kromě toho budou učni, kteří přišli o učební místo v důsledku zavření podniku, mít možnost pokračovat v profesní přípravě ve škole.

Financování míst školní profesní přípravy a mezd pro učně v tomto systému se také mění. Dříve měli školní učni nárok na stejnou mzdu jako učni v podnicích. To souviselo s výsledky kolektivního vyjednávání v jednotlivých oborech. Nyní budou školní učni dostávat jen stejné částky jako žáci v rámci státního stipendia (*Statens Uddannelsesstøtte* – SU). Tato částka činí jen polovinu toho, co dostávali dosud.

V roce 2003 vydal AER na systém školní profesní přípravy přibližně 134 milionů eur. Nyní tyto náklady ponese pouze stát. Vzhledem k velkému snížení míst ve školní profesní přípravě se očekává podstatná redukce výdajů. Problém školní profesní přípravy byl vždy příčinou konfliktů mezi sociálními partnery. S novým modelem jsou nespokojeny jen odborové svazy.

## Postupné odborné vzdělávání a příprava

V roce 2001 byla provedena reforma učňovství. Další úpravy budou nyní znamenat, že téměř všechny kurzy budou rozděleny do modulů trvajících 18 nebo 24 měsíců, které poskytnou žákům/učňům částečnou kvalifikaci. Toto opatření by mělo umožňovat přímý přístup na trh práce na stupni nižším než je stupeň úplné kvalifikace. Po období pracovní praxe bude možné se vrátit do profesní přípravy a získat úplnou kvalifikaci. Tato reforma vstupuje v platnost 1. srpna 2004 a je na jednotlivých oborových komisích, aby rozhodly, jak se má profesní příprava rozdělit. Místa školní přípravy budou nabízena jen na prvním stupni kvalifikace, čímž bude jejich počet automaticky omezen. Záruka kvalifikace u školní profesní přípravy tak bude platit nadále, avšak pouze pro první stupeň kvalifikace.

Pramen: Denmark. Major changes in school-based apprenticeship training. CEDEFOP INFO, 2004, č. 1, s. 7. ■

# Teze k požadavkům a praxi e-learningu

E-learning je mladý obor vzdělávací technologie, který překonává předchozí trendy, například vzdělávání založené na počítači (*computer based training* – CBT), multimedia a tele-learning. Pojem e-learning nejdříve vyvolal euforii, kterou podporuje řada studií trhu argumentací a statistickými údaji. Nyní se projevuje určité vystřízlivění, které by však nemělo znamenat, že se odvrácíme od tématu. Věcnou debatou lze dosáhnout diferenciovanějšího zařazení e-learningu v kontextu výzkumu vzdělávacích technologií, jeho koncepční podpory a ověření ve vzdělávací praxi. Nacházíme se stále ve zkušební fázi. Mnoho produktů e-learningu není uspokojivých z didaktického hlediska. Tyto teze mají podnítit a oživit odbornou rozpravu.

## **Teze 1: E-learning nejprve popisuje podporu učebních procesů pomocí elektronických médií.**

Učební prostředí využívající e-learning mohou sloužit k získávání informací, podporovat komunikaci mezi učícími se nebo být nositeli didakticky strukturovaných učebních modulů. E-learning není žádný učební koncept, učební strategie nebo metoda. Pouze podporuje různé učební koncepty, učební strategie nebo učební metody. Rozpětí didaktické realizace učení využívajícího e-learning je velké.

Dva příklady: Využívání onlinových skupin umožňuje, aby procesy informálního učení, které vycházejí z iniciativy učícího se a které on sám plánuje a provádí, probíhaly v pracovních souvislostech jako reakce na požadavky kladené na kvalifikace *just-in-time*. E-learning může však také znamenat vytvoření individuálního počítačového učebního programu, např. pro zvládnutí cizího jazyka v rámci organizované formy zvyšování kvalifikace, která je zařazena do nějaké komplexní učební souvislosti a je didakticko-metodicky plánovaná zvenku.

## **Teze 2: E-learning musí být v kontextu výzkumu vzdělávací technologie zařazován diferencovaněji, musí být koncepčně podporován a dále se musí zkoušet ve vzdělávací praxi.**

E-learning je výrazem vývoje poháněného technikou. Budoucí využívání e-learningu bude však určováno mediálně-didaktickými, organizačními a finančními kritérii. Má-li se vytvořit podpora pro plánování, zavádění, využívání a hodnocení e-learningu, je třeba vymezit jeho terminologii a používání. V určitých dílčích oblastech je standardizace užitečná také proto, že se tím vytvoří předpoklady pro zajišťování kvality.

## **Teze 3: E-learning otevírá nové možnosti pro vytváření učebních nabídek orientovaných na jednání a úkoly.**

Počítač představuje pracovní, informační, komunikační a prezentační prostředek v jednom. Různé fáze učebního procesu orientovaného na jednání se tak mohou integrovat v jediném médiu. Počítač umožňuje simulaci technických a provozních procesů a navozování učebních situací a úkolů blízkých. Získávání informací je ulehčeno rychlým přístupem k široké nabídce zpracovaných a otevřených souborů vědomostí. Cíleně se mohou využívat rozličné interakční možnosti uvnitř učebního programu až po hypermediální struktury k tomu, aby se učícímu se přidělila v učebním procesu aktivní role. Podporují explorativní postup a samostatně určené učení. Použití technik komunikace a spolupráce usnadňuje společné zpracování, prezentaci a reflexi pracovních výsledků všemi účastníky.

## **Teze 4: Nedostatečné akceptování e-learningu ze strany uživatelů není způsobené uživateli.**

Příčiny jsou spíše v nedostatečném přihlížení k rámcovým podmínkám a učebním předpokladům již při plánování e-learningu, v přeceňování vzdělávacího potenciálu

e-learningu a v nedostatečné kvalitě nabídky. Proto je u e-learningu nutné přesněji identifikovat faktory úspěšnosti a odvodit z nich důsledky pro zlepšení realizačních strategií a zaváděcích praktik.

### **Teze 5: Úspěch v učení při e-learningu závisí rozhodující měrou na profesionalitě vzdělávacího personálu.**

Rozhodující pro úspěšné učení je správné plánování a organizační zapojení i cílené vedení a intenzivní provázení v učebním procesu kvalifikovaným vzdělávacím personálem. U e-learningu určuje kvalitu plánování a uskutečňování didaktického konceptu, který tvoří základ, vzdělávací personál, i když není podle okolností do vzdělávacího procesu zapojen zároveň s učícím se. Pojetí úkolů a jejich rozdělení mezi pedagogy, instruktory, teletutory a personální poradce ještě není optimální. Dosud získané zkušenosti se nyní hodnotí. Je nutné porovnat organizační modely, s jakými se setkáváme v praxi, a identifikovat dobré příklady z praxe. Pro úspěšné učení jsou rozhodující odborné, didaktické, sociální a komunikační dovednosti teletutorů. K nim patří mimo jiné dobré znalosti výpočetní techniky, odborné, mediálně didaktické kompetence, dovednosti řešit problémy a motivační a moderátorská kompetence.

### **Teze 6: E-learning je předpokladem pro celoživotní a samostatně řízené učení.**

E-learning skýtá oproti běžným formám vyučování větší flexibilitu, pokud jde o čas, místo a tempo učení, a tím vychází vstříc rostoucímu významu celoživotního učení. E-learning podporuje samostatně řízené, kooperativní učení orientované na bezprostřední využívání, zvláště v dalším vzdělávání. E-learning vyžaduje od učícího se vysoký stupeň sebeorganizace a motivace, zároveň mu však skýtá během učebního procesu velkou míru volnosti. Pro podniky z toho vyplývá úkol učinit kvalifikace získané zaměstnanci v rámci informálního a neformálního učení transparentní a využívat je. K tomu je třeba spojit organizované a neorganizované formy učení. E-learning tak v souvislosti se znalostním managementem dostává přemostovací funkci a podporuje vytváření učících se organizací.

### **Teze 7: Distanční výuka a e-learning mohou mít ze sebe vzájemný prospěch.**

Poskytovatelé distančního vzdělávání integrují ve svých nabídkách nové učební technologie CBT a vzdělávání založené na webových stránkách (*web based training* – WBT), onlinové semináře, diskusní fóra apod. v různé intenzitě a s různými koncepcemi. Tím se zmenšuje vzdálenost mezi vyučujícími a učícími se i mezi učícími se navzájem. Otevřou se doplňkové možnosti osvojování znalostí individuálním a samostatně řízeným způsobem. Zároveň se mohou při e-learningu využívat zkušenosti získané v průběhu desetiletí v tradičním dálkovém vzdělávání.

### **Teze 8: K využívání e-learningu v malých a středních podnicích (MSP) jsou nutné nové formy nadpodnikové organizace a spolupráce.**

Relativní personální, časové a finanční zatížení při využívání e-learningu je v MSP nepoměrně větší než ve velkých podnicích. Důsledek toho je, že MSP e-learning využívají méně než velké podniky, a tím pádem jim hrozí dodatečné konkurenční nevýhody. Proto je při využívání e-learningu v MSP nutné zavést nové formy nadpodnikové organizace a spolupráce, např. onlinové skupiny nebo virtuální kompetenční centra s regionální či oborovou působností, která mohou zčásti stavět na stávajících sítích, vzdělávacích sdruženích a nadpodnikových vzdělávacích centrech.

## **Teze 9: E-learning podporuje globalizaci a internacionalizaci profesní přípravy.**

Internet se stal široce přístupný a umožňuje využívání celosvětové nabídky informací. Vyvíjí se v základnu globalizace informací, v univerzální, celosvětově dostupnou knihovnu. Zhuštěním obsahu, pomocí didaktiky a technologie se Internet může využívat jako nové extrémně výkonné médium pro vzdělávání a další vzdělávání.

V tomto kontextu získávají vliv (mezinárodně operující) poskytovatelé vzdělávání, kteří ovlivňují svými nabídkami obsahovou a mediálně didaktickou tvorbu nabídek vzdělávání a dalšího vzdělávání. Při certifikaci ukončeného vzdělání mohou stanovit měřítka, která budou mít dlouhodobě vliv na vzdělávací prostředí a národní vzdělávací kultury. To, jak dalece již pokročil vývoj globálního trhu vzdělávání, v Německu mnohými ještě nezaznamenaný, ukazují diskuse uvnitř Světové obchodní organizace (WTO) o tom, zda se má vzdělávání počítat ke službám, které se mohou zpřístupnit trhům. Toto téma je také velmi důležité pro mezinárodní spolupráci v profesní přípravě, protože přístup k novým médiím a jejich využívání se staly nepostradatelnými pro konkurenceschopnost národních vzdělávacích systémů a ekonomik.

## **Teze 10: Mezinárodně uznávané standardy umožňují management kvality a transparentnost nabídek e-learningu.**

Dosavadní množství poskytovatelů nejrůznějších *platform* často znejišťuje uživatele (jednotlivé osoby, podniky, zařízení dalšího vzdělávání). *Interoperabilita* nabídek e-learningu se stává nepostradatelným parametrem kvality, podle kterého se zákazníci a výrobci mohou orientovat. Umožňuje srovnávání různých učebních prostředí a uvolňuje závislost na jediném poskytovateli učebních obsahů. Současně probíhající zpracovávání mezinárodně akceptovaných otevřených standardů, např. pro architekturu systémů, terminologii, rozhraní uživatelů, strukturu a výměnu dat, pro to vytvoří základy. Přednosti otevřených standardů jsou zřejmé. Umožňují opětovnou použitelnost jednou vyrobených (drahých) digitálních učebních jednotek, jejich kontinuální a rychlou aktualizaci a kombinace pro stále nová použití. To vede k větší transparentnosti jak pro uživatele, tak i pro výrobce obsahů e-learningu.

### **Vysvětlení termínů použitých v 10. tezi\***

**Platformou** v tomto smyslu se rozumí počítačový systém vyvinutý jednou firmou se specifickým hardwarem, softwarem a dalšími charakteristikami. V nedávné historii výpočetní techniky byly tyto platformy z konkurenčních důvodů záměrně vytvářeny tak, aby byly vzájemně neslučitelné.

**Interoperabilita** znamená možnost vzájemné spolupráce různých platform v rámci heterogenních počítačových sítí. V češtině se někdy také používá výraz „styková provozuschopnost“ nebo „styková funkceschopnost“.

\*Pramen: Peterka, Jiří: Interoperabilita. Computer Echo, 1993, č. 1, s. 4-9.

Pramen:

Zinke, Gert – Härtel, Michael: E-Learning: Qualität und Nutzerakzeptanz sichern. Beiträge zur Planung, Umsetzung und Evaluation multimedialer und netzgestützter Anwendungen. Bonn, Bertelsmann 2004. 159 s. (Berichte zur beruflichen Bildung. Sv. 265.) ISBN 3-7639-1020-4. **Sg. 25 263** ■

*Uvedeným tématem se zabývají i tyto články Zpravodaje:*

E-learning v různých formách učení **12/2003**

e-Learning – první zkušenosti **6/2003**

e-Learning v německých podnicích **6/2003**

**Viz též publikace uveřejněná v rubrice Nové knihy v knihovně ve Zpravodaji 10/2004**

Ehlers, Ulf-Daniel - Gerteis, Wolfgang - Holmer, Torsten – Jung, Helmut W.: **E-Learning Services in the Crossfire: Pedagogy, Economy and Technology. L<sup>3</sup> - Life-Long Learning in future educational networks** [Služby e-learningu v křížové palbě: pedagogika, ekonomika a technika. L<sup>3</sup> – celoživotní učení v budoucích vzdělávacích sítích.] Bielefeld, Bertelsmann 2004. 514 s. **Sg. 25 411**



# Název povolání ovlivňuje volbu profesní dráhy

Doposud se nevěnovala téměř žádná pozornost tomu, jaký vliv má název určitého povolání na to, zda si ho mladí lidé zvolí. Spolkový ústav odborného vzdělávání (BIBB) v současné době (II/2004 – III/2005) v Německu provádí výzkum na toto téma. První výsledky jsou již k dispozici. Ukazuje se z nich, že název povolání má v rozhodování o budoucí kariéře nejméně tři funkce.

## Signální/informační funkce

Názvy povolání vyvolávají představu o činnostech, požadavcích, příležitostech a platech spojených s příslušným zaměstnáním. Odborníci však tvrdí, že profesní role a název povolání se v tomto ohledu často rozcházejí. Představa o povolání vyvolaná názvem se neshoduje se skutečným profilem. Předcházející studie BIBB například ukázaly, že povolání „mlynář“ je spojováno spíše s představami z pohádek než s dnešními požadavky. Proto si toto povolání volí jen málo mladých lidí.

Některá povolání byla v důsledku modernizace přejmenována. Dřívější „rozhlasový a televizní technik“ se stal „technikem informační elektroniky“ a „dentální asistent“ „kvalifikovaným dentálním zaměstnancem“. V těchto případech vedly nové názvy ke zvýšení prestiže daného povolání v očích mladých lidí.

Naopak při změně názvu povolání „*Ver- und Entsorger*“ (pracovník vodovodů a kanalizací) na „*Fachkraft für Abwassertechnik*“ (odborný pracovník v technologii odpadních vod) k podobnému zvýšení prestiže nedošlo.

## Selektivní funkce

Není dost dobře možné obsáhnout dopodrobna všechny informace o možnostech volby povolání. Název povolání pak nezřídka slouží jako filtr, který zachycuje ta povolání, o kterých bude mladý člověk ještě dále uvažovat. Rozhoduje o tom „první dojem“, jaký název povolání vyvolá. Měl by být dostatečně srozumitelný. Kromě toho malá část mladých lidí reaguje na množství informací tím, že se jim vyhýbá. První dojem z názvu povolání je pro tuto skupinu nejdůležitější.

## Funkce představy o sobě samém

V kontaktu s jinými lidmi se lidé vždy snaží vyvolat představu, kterou by si přáli, aby si druzí o nich vytvořili. Název povolání používají lidé ve společnosti jako „vizitku“ své osoby.

Mladí lidé proto zkoumají, zda název jejich budoucího povolání bude podporovat jejich sociální identitu. Dávají přednost názvům, které jsou spojovány s inteligencí, vzděláním, bohatstvím a uznáním. Pokud tomu tak není, často si určité povolání nezvolí, i když ho z hlediska náplně práce považují za zajímavé.

Pramen: Job titles influence young people's choice of a profession. BIBB News, 2004, č. 4, s. 3-4. ■



## Databanka popisů profesní přípravy a činností vykonávaných v povoláních

Databanku spravuje Spolková agentura práce (*Bundesagentur für Arbeit* – BA)<sup>1</sup> sídlící v Norimberku. Zájemci o povolání si mohou u každého povolání přečíst podrobné popisy vzdělávání a pracovních činností doplněné fotografiemi ze školy i z pracoviště. Vyhledávat lze podle názvu povolání, témat, systematického uspořádání profesí nebo podle zájmů hledajícího. Stránka nabízí také všeobecné informace o vzdělávání a povoláních a „tipy a triky“.

Pramen: <http://berufenet.arbeitsamt.de/> ■

<sup>1</sup> Dříve Spolkový ústav práce (*Bundesanstalt für Arbeit* – BA).

# Zaměstnanost v Belgii

**Koncem roku 2003 se v Belgii konala konference o zaměstnanosti. Sociální partneři na federální úrovni v rámci konference formulovali návrhy, které měly mobilizovat správní úřady, zaměstnavatele a odbory k tomu, aby ve svých oblastech působnosti usilovali o rostoucí úroveň v poskytování profesní přípravy ve prospěch zaměstnanců i zaměstnavatelů.**

Sociální partneři potvrdili cíle mezioborové smlouvy – dosáhnout do roku 2004 v profesní přípravě opatření odpovídajících 1,9 % z celkového objemu mezd. Vyjádřili také ochotu zvážit další zvýšení tohoto podílu tak, aby posílili celkové úsilí v profesní přípravě a dosáhli jeho rovnoměrnějšího rozdělení.

Zamýšlejí také zvýšit míru účasti v profesní přípravě v souladu s novými evropskými směrnicemi, směřujícími k tomu, aby se do roku 2010 zúčastňovalo profesní přípravy každoročně 50 % pracovníků. V důsledku toho budou v letech 2004 až 2010 muset všichni zainteresovaní aktéři usilovat o poskytnutí vzdělávacích příležitostí pro 60 000 pracovníků ročně.

V tomto kontextu sociální partneři doporučili, aby byla věnována zvláštní pozornost diverzifikaci kategorií pracovníků, kteří dostávají vzdělávání. Za tímto účelem vyzývají odvětví a podniky k tomu, aby vyčlenily 0,1 % z poskytované profesní přípravy pro rizikové skupiny, zejména pro starší pracovníky, pracovníky s nízkou kvalifikací, handicapované a migranty.

Rovněž se snaží usnadnit přístup k „ohroženým“ povoláním. Vyzývají sociální partnery z jednotlivých průmyslových odvětví k tomu, aby ve spolupráci se zprostředkovateli práce a s přihlédnutím k situaci na trhu práce pravidelně sledovali a prognózovali profesní a kvalifikační trendy a zvýšili finanční stimuly podporující angažovanost v programech profesní přípravy.

Federální sociální partneři se bez újmy na rozdělení kompetencí přimlouvají za metodičtější a strukturovanější profesní přípravu, a to zejména prostřednictvím odvětvových vzdělávacích plánů a individuálních podnikových vzdělávacích plánů, určených k provádění odvětvových plánů.

Na základě odborné práce provedené Ústřední radou pro hospodářství (*Conseil central de l'économie – CCE; Centrale raad voor het bedrijfsleven – CRB*) a Národní radou práce (*Conseil national du travail – CNT, Nationale Arbeidsraad – NAR*) mají sociální partneři vyvinout jednoduchý měřicí nástroj, který poskytne přesný přehled o celkovém vzdělávacím úsilí.

Pokud jde o existující nástroje profesní přípravy, sociální partneři vyzkoušejí možnost optimalizace fungování sektorových fondů a usnadnění administrativních formalit a náhrad zaměstnavatelům v rámci systému placeného volna na vzdělávání pro zaměstnance.

Sociální partneři podporují iniciativy regionů v oblasti uznávání předchozího učení, mezi jiným i poskytováním placeného volna k získávání kompetencí, podle podmínek, které budou ustaveny v sociálním dialogu. Vyzývají federální úřady, aby tyto kvalifikace braly v úvahu při hodnocení profesní způsobilosti nutné pro přístup k povoláním.

Sociální partneři ve svých návrzích týkajících se těch, kdo hledají zaměstnání, a těch, kdo nově vstupují na trh práce, zdůrazňují význam vzdělávání jako mechanismu pro vstup na trh práce. Vyzývají kompetentní aktéry k tomu, aby využili enormní potenciál *know-how* ve světě vzdělávání ve prospěch zaměstnanosti, mezi jiným odstraňováním překlad mezi různými formami vzdělávání, rozdělením vzdělávání do modulů, přisouzením důležité úlohy učení, jak se učit, stimulací spolupráce mezi školami a podniky na úrovni učitelů (výměny, rekvalifikace apod.) a zvýšením hodnoty a přitažlivosti odborného a profesního vzdělávání.

Každý ze sociálních partnerů by měl zkoumat, jaké činnosti může v rámci svých

povinností podniknout pro usnadnění přechodu ze školy na trh práce; například poskytovat mladým lidem kvalitnější informace o příležitostech na trhu práce tak, aby si na jejich základě mohli zvolit vzdělávací cestu (třeba prostřednictvím sektorových fondů), postarat se o zvýšení počtu mladých lidí v těch druzích vzdělávání, které usnadňují vstup na trh práce, zjednodušit a prezentovat atraktivnější možnosti učňovství a rozbít existujících bariéry, podporovat strukturální spolupráci mezi školami a světem práce, nabízet studentům možnost praxe v podnicích a vytvářet jasný status pro tutorů a mentory.

Sociální partneři zdůrazňují význam koherentního přístupu, který by do roku 2006

zaručil každému uchazeči o zaměstnání nabídku poradenství a profesní přípravy. Na federální úrovni budou k tomuto úsilí přispívat v rámci plánu profesního začleňování. Sociální partneři vyzývají jak regionální orgány, tak regionální sociální partneře k tomu, aby zkoumali možnosti, jak zlepšit poradenství pro ty, kdo hledají zaměstnání, po celou dobu přechodu ze školy do zaměstnání, a aby zvýšili efektivnost svých opatření. V tomto kontextu budou sociální partneři ověřovat to, do jaké míry mohou sektorové fondy pro profesní přípravu optimalizovat svou spolupráci s regionálními iniciativami a s iniciativami společenství.

*Přeložil Petr Viceník*

Prameny: Belgium. Conclusions of the 2003 conference on employment. CEDEFOP INFO, 2004, č. 1, s. 12.

## Nadoborové zkoušky v profesních školách ve Švýcarsku

**Samostatná prohlubovací práce (*Selbstständige Vertiefungsarbeit – SVA*) ve všeobecném vzdělávání v profesních školách je dnes uznávanou formou závěrečné zkoušky, která značně přispěla k tomu, že se většinou dosáhlo cílů nových rámcových učebních osnov z roku 1996.**

### Co to je samostatná prohlubovací práce?

Samostatná prohlubovací práce je závěrečná práce na živnostensko-průmyslových profesních školách. Žáci zpracovávají v malých skupinách určené téma, stanovují cíle, plánují postup, jak jich dosáhnout, vyhledávají informace a zpracovávají dokumentaci. Můžeme rozlišit tři základní fáze:

#### *Fáze 1: Nalezení tématu a formulace cíle*

V první fázi se položí základní kámen se zřetelem na úroveň požadavků, kvalitu práce a druh produktu. Rozhodujícím předělem je nalezení tématu a formulace cíle. Splnění těchto úkolů je nejlepším předpokladem pro úspěšnou práci.

#### *Fáze 2: Plánování a provedení*

Jádrem samostatné prohlubovací práce je fáze plánování a provedení. Žáci se sami organizují, obstarávají si materiály a informace a zpracovávají je. Fáze plánování a provádění vyžaduje nejvíce času, šest až osm školních půldnů po třech lekcích.

#### *Fáze 3: Prezentace a hodnocení*

Prezentace a ústní zkouška pro žáky znamená vyvrcholení samostatné prohlubovací práce. Představují výsledek své práce před třídou a před odborníky. Při ústní zkoušce jde o reflexi pracovního procesu a o posouzení získané tematické kompetence.

## **Jak žáci samostatnou prohlubovací práci zvládají?**

Jaké kompetence žáci potřebují k tomu, aby samostatnou prohlubovací práci uměli napsat? Na co se zaměřují? O těchto otázkách se diskutovalo v roce 1999, kdy byla samostatná prohlubovací práce zavedena na mnohých školách jako nová forma zkoušky ze všeobecného vzdělání. Prováděly se různé ankety. Nyní jsou k dispozici nové údaje. Z jejich analýzy vyplývá, že se výsledky z roku 1999 z velké části potvrdily. Větší posun se projevil pouze u jednotlivých aspektů, například „používat počítačové programy“ a „vyjadřovat pocity“.

### *Anketa*

V anketě pořádané červnu 2002 se k samostatné prohlubovací práci vyjádřilo 228 žáků. Pomocí čtyřstupňové škály ukázali, jaké kompetence jsou důležité k úspěšnému napsání samostatné prohlubovací práce. Průzkum byl proveden v oddělení pro řemeslné a laboratorní profese a profese ve službách na živnostensko-průmyslové profesní škole v Bernu. Zúčastnilo se ho sedmáct tříd.

### **Výsledky**

Celkově vzato přisoudili žáci v obou anketách jednotlivým kompetencím podobně vysoké hodnoty. Větší posuny se objevily u těchto aspektů: V roce 1999 pouze kolem 50 procent dotázaných žáků uvedlo, že je důležité používat počítačové programy pro zpracování textů. Při druhé anketě tato hodnota stoupla zhruba na 85 procent. Podobný jev se ukazuje u aspektu „vytváření grafiky“. Aspekty „vyjadřovat vlastní pocity“ a „vyměňovat si zkušenosti“ ztratily v roce 2002 na významu. Na konec pořadí se dostal aspekt „vést pracovní a učební deník“, a tím se stal pro mnohé žáky spíše nedůležitým. Ke čtyřem nejdůležitějším aspektům patří v obou anketách z let 1999 a 2002 spolupráce, rešerše (vyhledávání potřebných informací), řešení konfliktů a plánování práce. 90 procent dotázaných se domnívá, že tyto kompetence jsou pro napsání samostatné prohlubovací práce důležité nebo velmi důležité.

### *Interpretace výsledků*

Sociální kompetence je velmi důležitá. Srovnání obou anket z let 1999 a 2002 ukazuje, že jsou to aspekty, které jsou pro žáky velice důležité. V obou anketách získaly velmi vysokou hodnotu např. kompetence „spolupracovat“ a „řešit konflikty“.

Toto zjištění lze interpretovat tak, že práci ve skupinách je třeba během studia stále procvičovat. Kromě toho by žáci měli znát a umět používat různé strategie ke zvládnutí konfliktů.

### *Důležitost jazyka a komunikace*

Vysokých hodnot v obou anketách dosáhly také ty kompetence, které se řadí do oblasti jazyka a komunikace: rešerše, zpracování odborné literatury, vyvozování závěrů a prezentace. Podle výsledků mezinárodní studie „PISA“ (2001) se dá usoudit, že v budoucnu budou mít tyto kompetence ještě větší význam. Ve studii PISA se ukázalo, že žáci, kteří při práci s texty použili strategie hloubkového zpracování, dosáhli při čtení lepších výsledků než ti, kteří použili pouze strategii memorování. Pro vzdělávání v profesních školách to znamená, že se v příštích letech budou muset ještě více zaměřit na strategie pro cílené zpracovávání informací. Učební prostředky a pracovní podklady pro středoškolský stupeň vzdělávání jsou již dnes k dispozici.

### *Pracovní a učební deník není považován za důležitý*

Malé hodnoty dosáhl aspekt vést si „pracovní a učební deník“. Spočívá to v tom, že žáci neradi přemýšlejí o svém učebním procesu? Nebo se tato kompetence příliš málo procvičuje při vyučování? Pokud jde o psaní pracovního a učebního deníku, musí se pravděpodobně najít forma, která by byla při realizaci jednoduchá a efektivní. Žáci dnes často chápou pracovní a učební deníky jen jako kontrolní nástroje, což vede k zásadně odmítavému stanovisku.

Používá-li se učební deník při vyučování pravidelně delší dobu a pedagogové v roli tutorů poskytují cílenou ústní nebo písemnou zpětnou vazbu, žákům to přinese užitek. Příspěvky do pracovního a učebního deníku jsou však také otázkou důvěry a vyžadují od pedagogů cit a připravenost k individuálnímu posuzování příspěvků.

### Závěr

Výsledky ankety z roku 1999 se z větší části potvrdily i v roce 2002. Mnoho uvedených kompetencí žáci zařadili z hlediska napsání samostatné prohlubovací práce mezi důležité nebo velmi důležité. Podpora samostatných, sociálních a metodických kompetencí má pro žáky velký význam. Pomocí samostatné prohlubovací práce jako formy zkoušky je možné v průběhu profesní přípravy cíleně podporovat jednotlivé kompetence, které se musí na konci přezkoušení prokázat. Všeobecné vzdělávání, v němž jsou dnes kromě odborné kompetence cíleně podporované i další kompetence, může velkým dílem přispět k tomu, že mladí dospělí budou v „učení pro život“ pokračovat i po ukončení profesní přípravy. Podpora kompetencí by měla také v budoucnu ve všeobecném vzdělávání zaujímat hlavní místo.

Pramen: Obrist, Willy – Städeli, Christoph: Schweiz: Die Selbstständige Vertiefungsarbeit – eine fächeübergreifende Prüfungsform hat sich bewährt. Berufsbildung, 58, 2004, č. 85, s. 42-43. ■

## Profesní příprava pro udržitelný rozvoj

**Od poloviny devadesátých let je princip udržitelnosti zakotven jako státní cíl v ústavě Spolkové republiky Německo. Udržitelnost tak znamená orientaci pro budoucnost v různých oblastech politiky a červenou nit táhnoucí se 21. stoletím. To platí i pro profesní přípravu. Ta by se měla vzorem udržitelného rozvoje také řídit. Co si však ve skutečnosti pod tímto konstatováním představit?**

Ekologické, sociální a ekonomické účinky profesního jednání by měly být tematicky obsaženy ve vzdělávacích procesech a měly by se rozvíjet kompetence, kterými se řídí jednání a jež přesahují profil požadavků profesní přípravy v životním prostředí platný v dřívějšku. Od začátku bylo jasné, že se o profesní přípravě pro udržitelný rozvoj nemůže rozhodovat seshora nebo od zeleného stolu. Neboť udržitelný rozvoj se jeví jako vize pro budoucnost, kterou je třeba konkretizovat a dále utvářet. Není to žádný hotový, konzistentní politický program, nýbrž pouze představa o celku, o jaký by se mělo usilovat.

Udržitelnost nepředepisuje, jak se má vše budoucí utvářet. Mnohem více by mělo to, co bylo vytvořené zde a nyní, mít trvání i v budoucnu.

V profesní přípravě jsme již začali s procesem hledání s využíváním orientace podle celkového konceptu udržitelného rozvoje – nestojíme na začátku. Stojí za to provést malou retrospektivu předběžných prací a úvah za poslední tři roky, které jsou považovány za součást této vyhledávací strategie.

**Studie proveditelnosti**, zadaná Spolkovým ministerstvem školství a výzkumu (*Bundesministerium für Bildung und Forschung*), ukazuje možnosti a hranice zakotvení „udržitelného rozvoje“ jako řídicího a učebního cíle v profesní přípravě. Studie obsahuje řadu krátkodobě a střednědobě uskutečnitelných návrhů pro akční program, pro modelové záměry a výzkumné projekty a pro doporučení týkající se politiky profesní přípravy.

V červnu 2001 se konal kongres s názvem „**Učit a utvářet budoucnost – vzdělávání pro udržitelný rozvoj**“ (*Zukunft lernen und gestalten – Bildung für eine nachhaltige Entwicklung*) pořádaný Komisí Spolku a zemí pro plánování vzdělávání a podporu výzkumu. Profesní příprava byla na tomto kongresu zastoupena vlastním fórem a prezentací čtrnácti dobrých příkladů z praxe.

Spolkový ústav odborného vzdělávání (BIBB) prohlásil tuto tematickou oblast za stěžejní a integroval ji do svého střednědobého plánu výzkumu (*Forschungskorridor 4*).

Spolkové ministerstvo školství a výzkumu pověřilo BIBB tím, aby zahájil přípravné práce (přípravnou fázi) pro vytvoření jednacního (orientačního) rámce (2002/2003). Cílem bylo vypracovat nosný, široce akceptovaný celkový koncept „**Profesní přípravy pro udržitelný rozvoj**“ (*Berufsbildung für eine nachhaltige Entwicklung*). Přípravná fáze se přitom v jádru orientovala podle principů participačního, dialogového postupu a byla chápána jako otevřený proces ujasňování a utváření. Ústřední roli v přípravné fázi hrály takzvané konference aktérů (*Akteurkonferenzen*). Sloužily k profesní i nadprofesní konkretizaci celkového konceptu „udržitelnosti“, k usilování o přijatelnost a ke zjišťování konkrétního výběru způsobů jednání. Odborníci, lidé z praxe a rozhodující činitelé se pokoušeli spojovat kompetence vztahující se k profesi a k udržitelnosti a uvádět je do vztahu s co možná nejkonkrétnějšími činnostmi. Podniky, svazy a vzdělávací zařízení se započatého dialogu zúčastnily s neočekávanou angažovaností a v pozoruhodném rozsahu. Konference aktérů zaměřené na profese se konaly mj. v oběhovém hospodářství,<sup>2</sup> v automobilovém průmyslu, v oblasti řemesel, ve stavebnictví, ve strojírenství, v informačních technologiích a v obchodě. Nadprofesní konference aktérů se konaly např. na téma globální učení, komunikace a pedagogika odborného vzdělávání.

Komunikaci lze považovat za centrální akční veličinu pro fungující udržitelný rozvoj. Proto se již začalo se zřizováním virtuálního informačního a komunikačního pracoviště při BIBB. Informace dostupné na adrese >[www.bibb.de/nachhaltigkeit](http://www.bibb.de/nachhaltigkeit)< mají umožnit rychlou orientaci, prezentaci výsledků, dokumentaci, výměnu zkušeností a učení se z dobrých příkladů.

**První spolkové odborné zasedání** na téma Profesní příprava pro udržitelný rozvoj (jaro 2003 v Osnabrücku) nyní charakterizuje průběžný stav zmíněného procesu hledání ve formě několikaleté intenzivní diskuse. Tento proces byl podpořen politickou vůlí, neboť byl iniciován, utvářen, moderován a z velké části i financován Ministerstvem školství a výzkumu společně s BIBB.

Celkový koncept udržitelného rozvoje se postupně a na základě diskusí konkretizoval v pozitivním jednání s šancemi na modernizaci profesní přípravy. Výsledky vyhledávacího procesu „Co je udržitelný rozvoj v profesní přípravě?“ ústí v doporučení pro jednání v orientačním rámci „Co lze učinit pro udržitelný rozvoj v profesní přípravě?“ Apelujičím charakterem tohoto orientačního rámce by se měly cítit osloveny všechny oblasti: praxe, výzkum a nakonec i politika. Je to však pouze jeden krok v delším procesu utváření.

V příštím roce zahajuje UNESCO dekádu udržitelného rozvoje (2005 – 2014). V prosinci 2002 se o tom rozhodlo v usnesení č. 57/254.

Pramen: Kutt, Konrad: *Berufsbildung für eine nachhaltige Entwicklung. Ein Such- und Entwicklungsprozess. Berufsbildung*, 2004, č. 86/87, s. 3. ■



**At the Margins of Adult Education, Work and Civil Society**

University of Joensuu, Finland  
May 19 - 22, 2005

## Na okrajích vzdělávání dospělých, pracovní a občanské společnosti

Pod tímto názvem se bude konat ve Finsku konference, která se bude zabývat pokračující stratifikací dnešní společnosti a prohlubujícími se rozdíly a polarizací mezi lidmi. Na konferenci

vystoupí se svými příspěvky odborníci z univerzit z Austrálie, Švédska, USA (UCLA), Spojeného království (NIACE). Podrobnější informace o programu a místě konání konference najdete na adrese: <http://www.joensuu.fi/sosiologia/margins2005> ■

<sup>2</sup> V Německu existuje povolání odborník na oběhové a odpadové hospodářství (*Fachkraft für Kreislauf- und Abfallwirtschaft*) – viz publikace BIBB v rubrice Nové knihy v knihovně.

## Co nového v časopisech

FORMATION EMPLOI	
<p>Margirier, Gilles  <b>Quelles mobilités géographiques en début de vie active.</b> [Jaká je geografická mobilita na začátku aktivního života?]            Formation Emploi, 2004, č. 87, s. 15-27. 11 tab., lit.6.            Mladí lidé se mohou při vstupu do aktivního života rozhodnout pro jednu ze dvou druhů mobility: přestěhovat se, nebo dojíždět. Čím vyššího vzdělání dosáhnou, tím více jsou nuceni ke geografické mobilitě. Přestěhování se za práci je jednou z hlavních složek přechodu do pracovního procesu, protože se týká každého pátého mladého člověka. Oba druhy mobility jsou obvykle zaměnitelné, ačkoliv někteří mladí lidé využívají obě možnosti. Na základě šetření Céreq „Generace 98“ bylo rozlišeno několik druhů mobility (přestěhování, dojíždění, mobilita mezi regiony a uvnitř regionu, krátkodobá a dlouhodobá) včetně změny oblasti zaměstnání. Ve statistických údajích je uvedena také míra dosaženého vzdělání, druh zaměstnavatelů, povolání a původní region.</p>	<p>Perret, Cathy – Roux, Valérie  <b>La mobilité géographique en début de carrière: un moteur de réussite?</b> [Geografická mobilita na začátku kariéry: hybná síla úspěchu?]            Formation Emploi, 2004, č. 87, s. 45-62. 4 tab., 1 graf, lit. 31.            Mladí absolventi vysokých škol se na začátku své kariéry často přestěhují do jiného regionu. Regiony, které jim poskytly vzdělání, si je však přejí udržet na svém území. Proto je důležité porozumět důvodům a účinkům této migrace, která je často považována za plus pro zahájení aktivního života. Geografická mobilita závisí na individuálních a rodinných charakteristikách a hlavně na mobilitě v průběhu studia. Důležitou roli hraje také charakteristika regionu. Mladí lidé mají tendenci opouštět zemědělské a průmyslové regiony a stěhovat se tam, kde je nízká míra nezaměstnanosti a dostatek kvalifikovaných pracovních příležitostí. Ukazuje se, že mobilita není vždy synonymem pro lepší pracovní uplatnění. Míra úspěšnosti závisí na druhu mobility a na daných regionech.</p>
<p>Dupray, Arnaud – Gasquet, Céline  <b>L’empreinte du contexte régional sur l’insertion professionnelle des jeunes.</b> [Otisk regionálního kontextu na profesním začleňování mládeže.]            Formation Emploi, 2004, č. 87, s. 29-44. 1 obr., 2 tab., lit. 23.            Profesní dráhy mladých absolventů středních škol závisejí na místním trhu práce, který nefunguje vždy stejným způsobem. Místní kontext má dvojitý vliv. Přímý vliv má situace na regionálním trhu práce, sociálně demografické prostředí a struktura nabídky vzdělávání. Nepřímý vliv má pohlaví absolventa, stupeň dosaženého vzdělání a vzdělanostní zázemí. Míra nepřímého vlivu se řídí hospodářskou situací v daném regionu. Čím je tato situace horší, tím mají nepřímé vlivy větší váhu.</p>	<p>Bergeon-Carel, Sophie – Larceneux, André  <b>La difficile reconversion de l’horlogerie franc-comtoise vers les microtechniques.</b> [Obtížná přeměna hodinářství ve Franche-Comté k mikrotechnice.]            Formation Emploi, 2004, č. 87, s. 107-119. 1 obr., lit. 18.            V 70. a 80. letech prodělával francouzský hodinářský průmysl postupný přechod k mikrotechnice. Tento přechod byl anticipován odborným vzděláváním, které přizpůsobilo kurikula a specializace nové „post-hodinářské“ éře dříve, než si její příchod uvědomil průmysl. Ačkoliv se profesní příprava v posledních 30 letech vyvíjí, stále existují divergence mezi výrobou a vzděláváním. Vzdělávací systém, který funguje na celostátní úrovni se zaměřuje na mikrotechniku, ve výrobním systému je však kladen důraz na mikromechaniku.</p>
L’ENSEIGNEMENT TECHNIQUE	
<p>Maillard, Fabienne  <b>CPC Info. Le point sur vingt ans de politique éducative dans l’enseignement professionnel: un mouvement constant de réforme.</b> [Pohled na dvacet let vzdělávací politiky v odborném vzdělávání: stále tempo reformy.]            L’enseignement technique, 2004, č. 203, s. 4-8. 8 obr.            Výtah z článku uveřejněného v 38. čísle bulletinu Poradních profesních komisí (<i>Commissions professionnelles consultatives – CPC</i>) <b>CPC Info.</b> 80. léta: vytvoření profesního bakalaureátu a zavedení nového odborného vzdělávání. 1990-98: transformace V. úrovně a způsobu vytváření diplomů. Od roku 1998 dodnes: obnovení Osvědčení profesní způsobilosti (<i>Certificat d’aptitude professionnelle – CAP</i>) a nové definice profesních diplomů.</p>	<p>Dubosq, François  <b>L’illettrisme, ce fléau!</b> [Negramotnost, to je pohroma!]            L’enseignement technique, 2004, č. 203, s. 20-23, 2 tab.            Dvacet procent francouzských občanů má potíže se čtením a psaním. „<i>Illettrisme</i>“ jako nový termín označuje osoby starší 16 let, které absolvovaly školní vzdělávání a přesto nezvládly psaní natolik, aby mohly plnit minimální požadavky společenského, profesního, kulturního a osobního života. Článek poskytuje statistické údaje o negramotnosti dospělých a mládeže. Porovnání mezi chlapci a dívkami mluví ve prospěch dívek. Prevence negramotnosti. Příklad ze Švédska.</p>

Malach, Antonín a kol.: **Jak podnikat po vstupu do EU.** Právo a podnikání. Podnikatelské řízení. Podpora podnikání v ČR a EU. Podnikatelské a podpůrné instituce. Podnikání a veřejná správa. 1. vyd. Praha, Grada 2005. 524 s. ISBN 80-247-0906-6. **Sg. 25 432**

*Pro odborné vzdělávání je u nás silně rozvinutá síť středních odborných škol, vyšších odborných škol a středních odborných učilišť (učňovských škol), a to státních i soukromých. Jejich nabídka v současné době převyšuje poptávku a může způsobovat i snížení kvality bojem o studenty. Je to dáno normativním mechanismem financování podle počtu studentů. Neregulovaným vývojem vzniklo i nepřehledné množství studijních oborů, které vyžadují podstatnou redukci, na niž pracuje Národní ústav odborného vzdělávání.*

Krewerth, Andreas - Tschöpe, Tanja - Ulrich, Joachim Gerd – Witzki, Alexander: **Berufsbezeichnungen und ihr Einfluss auf die Berufswahl von Jugendlichen.** Theoretische Überlegungen und empirische Ergebnisse. Bielefeld, Bertelsmann 2004. 148 s. „Berichte zur beruflichen Bildung, Sv. 270.“ ISBN 3-7639-1041-7  
Stejným tématem se zabývá také článek na 9. straně tohoto čísla Zpravodaje. **Sg. 25 431**

## Zajímavé internetové adresy

**Seznamy povolání a oborů vzdělání v ČR najdete na těchto adresách:**

**Kartotéka typových pozic** <http://ktp.istp.cz/charlie/expert2/act/overvw.act>, která je součástí Integrovaného systému typových pozic <http://www.istp.cz/charlie/expert2/act/index.act>

**Klasifikace kmenových oborů vzdělání**, která je na stránkách Českého statistického úřadu [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/klasifikace\\_kmenovych\\_oboru\\_vzdelani\\_\(kkov\)](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/klasifikace_kmenovych_oboru_vzdelani_(kkov))

**Klasifikace zaměstnání**, též na stránkách ČSÚ [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/klasifikace\\_zamestnani\\_\(kzam\\_r\)](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/klasifikace_zamestnani_(kzam_r)).

## REFLET - Učební dokumenty a počty žáků odborného vzdělávání ve Francii (*Référentiel et flux de l'enseignement technique*)

Tuto databázi založil Céreq v roce 1986. Databáze se zabývá diplomy udělovanými v odborném a technickém vzdělávání.\* V současné době poskytuje zájemcům informace o 3000 diplomů. U každého diplomu je popsán i jeho historický vývoj, od 50. let minulého století až do současnosti. Kromě toho databáze uvádí počty žáků ve školách, počet udělených diplomů, výsledky žáků apod. Tyto informace jsou pravidelně aktualizovány a doplňovány pomocí údajů, které Céreq dostává od Ředitelství pro hodnocení a prognózy ministerstev školství a vysokého školství, od Generálního ředitelství vzdělávání a výzkumu Ministerstva zemědělství, potravinářství a rybolovu a záležitostí venkova, od Oddělení profesní přípravy Ministerstva mládeže, sportu a spolkového života a od Ředitelství výzkumu, studií, hodnocení a statistik Ministerstva zdravotnictví a sociální ochrany.


\* Přehled diplomů viz Diplomy odborného vzdělávání ve Francii. Zpravodaj, 2002, č. 9. s. 11-14.

V databázi lze nalézt:

- Počty žáků v posledním roce studia, podle diplomu, ročníku, oboru studia, délky studia, školského správního obvodu nebo regionu a podle pohlaví. Tyto počty jsou uváděny také v tabulkách, které ukazují vývoj za deset let.
- Výsledky zkoušek za poslední rok, podle diplomů, zkouškového období, oboru studia, školského správního obvodu nebo regionu a podle původu kandidátů.
- Genealogii diplomů podle oboru a úrovně studia.

**Adresa:** <http://www.cereq.fr/basesdedonnees.htm>

Pramen: REFLET, une vase de donnés en pleine extension. Céreq Bref, Brèves, 2004, č. 209, s. 5. ■

<b>Zpravodaj</b>	<b>Odborné vzdělávání v zahraničí (do roku 2000 Zpravodaj VÚOŠ)</b>
	Vydavatel: Národní ústav odborného vzdělávání – Anna Konopásková Weilova 6, 102 00 Praha 10 – Hostivař. Tel. 274 862 251, fax 274 863 380. E-mail: <a href="mailto:konopask@nuov.cz">konopask@nuov.cz</a> <a href="http://www.nuov.cz">http://www.nuov.cz</a> Vydávání povoleno MK ČR pod č. registrace E 10679.